

Dijous, 18 de febrer del 1937.

LLETRES

«La Glòria del doctor Larén»

Pere Calders.—Quaderns
literaris

Pere Calders, en el próleg de la seva novel·la "La Glòria del doctor Larén", amenaça amb acorriolar el crític el dia que pugui sostenir amb ell una conversa sobre aquesta obra.

Malgrat l'amenaça, ens atrevim a fer la crítica de "La Glòria del doctor Larén" i a dissentir de l'opinió de l'autor. Perquè el mateix Pere Calders critica la pròpia obra. Però nosaltres no estem d'acord amb ell, els defectes que hi veiem no són els mateixos que ell assenyala.

L'autor de "La Glòria del doctor Larén" s'acusa de manca d'unitat, d'estil inconnexe i de desorientació. No és així. La forma de la novel·la és, tal com ambiciona Calders, la de la moderna novel·lística europea. Si la manera de presentar l'acció podria semblar absurda, ell mateix la justifica plenament.

En "La Glòria del doctor Larén" s'ajunten dues coses que semblen oposades: la caricatura i la filosofia seriosa. En el fons, però, les dues coses són una mateixa: caricaturitzar no és res més que una manera més amarga de filosofar.

Els defectes de l'obra consisteixen en què a vegades el còmic és exagerat i passa els límits de la caricatura elegant per a entrar als de l'astracanada; i en què, a vegades, s'esforça per a explicar la psicologia dels seus personatges per mitjà de llargues i serioses disquisicions arrapades a la lògica, sense reeixir del tot en el seu propòsit.

Pere Calders és un dibuixant caricaturista. Té, com a artista d'aquesta mena, el cop de vista certer, la percepció justa dels trets característics, l'expressió concisa, ràpida, que copsa i fa veure amb una ratlla tot el que diria un volum sencer. Aquestes qualitats artístiques Pere Calders les porta a la literatura. És un admirable caricaturista literari. Només que amb la descripció d'un detall fa veure tot el caràcter, tot el temperament d'un personatge; és el cop de llapiç del caricaturista. I sap trobar imatges meravellosament encertades.

Pere Calders ha escrit la seva obra sense gaires miraments. És una obra excessivament espontània. Posat a fer broma, l'autor deixa anar les majors barbaritats científiques. Al costat de les pallassades, trobeu coses tan ben dites que us fan esclafir de gust la rialla o que us obliguen a rellegir el fragment; generalment són notes ràpides, vives, que esquitxen l'obra de pinzellades valuoses.

"La Glòria del doctor Larén" és una obra amb grans qualitats i amb defectes una mica importants però perfectament susceptibles d'esmena. Només cal, en una obra futura, que l'autor controlï l'espontaneïtat i poleixi la idea un cop llançada al paper. Polida, "La Glòria del doctor Larén" seria una gran novel·la.

Anna MURIA

La glòria del Doctor Laren

de PERE CALDERS

De Pere Calders ja coneixiem, també, un aplec de contes que al seu temps vàrem elogiar. Com que es tracta d'un amic que estimem molt, això ens handicapa bon tros per dir el que opinem de la seva «La glòria del doctor Larén». Al nostre lleial entendre, Calders és un cas únic en la literatura actual catalana, que fóra molt de doldre que fos desatès per la incomprensió o el narcisisme. Els contes que acompanyaren «El primer arlequí», ens feren dir que hi véiem el nostre Marc Twain. Ho mantenim. Ara bé, però, «La glòria del doctor Larén» més aviat ens fa pensar en el Jerome de «Tres homes dintre una barca», amb la particularitat que trobem l'humorisme de Calders encara més fluid i més àgil que el seu.

La quantitat de coses extraordinàries ment còmiques que són dites en aquesta divertida novella, amb una elegància d'expressió i una correcció de llenguatge poc comuns, no tenen fi ni compte. Aquest llibre, tanmateix, no és pas el definitiu de Pere Calders. Es una brillant prometença i estem segurs que, el dia que es proposi donar-nos quelcom de fons més substancials, vestit, però, amb el mateix figuri estilístic, hauran de reconèixer els que ho dubten, que l'exacerbada comicitat de Calders pot figurar dignament entre les més serioses realitzacions innovadores del nostre patrimoni escrit.—F.

"La humanitat"

18-IV-37